

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vitruvius Itervm Et Frontinus

Vitruvius

Florentiae, 1513

De priscoru[m] hominu[m] uita, & de initiis humanitatis atq[ue] tectoru[m]
& increme[n]tis eoru[m]. C. I.

urn:nbn:de:hbz:466:1-12979

à facie dignitateq; corporis cōmendatus ad eā nobilitate puenit. Mihi autē impator staturam non tribuit natura, faciō deformauit ætas, ualido detraxit uires. Itaq; quoniā ab his præsiidiis sum desertus, per auxilia scientiæ, scriptaq; (ut spero) perueniā ad cōmendationem. Cū autē in primo uolumine de officio architecturæ, terminatiōibusq; artis perscripserim, itē de mœnibus, & intra mœnia arearū diuisiōibus, insequaturq; ordo de ædibus sacris & publicis ædificiis, itemq; priuatis, quibus pportionibus & symmetriis debeant esse, uti explicentur, non putauī anteponendum, nisi prius de materiæ copiis, e quibus collatis, ædificia, structuris, & materiæ rōnibus perficiuntur, quas habeāt in usu uirtutes exposuissem, quibusq; rerū natura principiis esset temperata dixissem. Sed ante q̄ naturales res incipiā explicare, de ædificiorū rōnibus unde initia cœperint, & uti creuerint eorum inuentiones, anteponā, & insequar ingressus antiquitatis rerū naturæ, & eorū qui initia humanitatis & inuentiones perquisitas, scriptorum præceptis dedicauerunt. Itaq; quemadmodum ab his sum institutus, exponam.

De prisorum hominum uita, & de initiis humanitatis atq; tectorū & incrementis eorū. Caput. I.

Nomines ueteri more, ut fera, in syluis & speluncis & nemoribus nascebatur, aboq; agresti uescendo, uitam exigebāt. Interea quodam in loco ab tempestatibus & uentis, densæ crebritatibus arbores agitata, & inter se terētes ramos, ignem exatauerunt, ex eo flamma uehementi per-

LIBER

terrifici circa eum locum fuerunt, sunt fugati, postea
requieta propius accedentes, cum animaduertissent
commoditatem esse magnam corporibus, ad ignis te-
porem ligna adicientes, & eum conseruantes, alios ad-
ducebant, & numm monstrantes, ostendebant quas ha-
berent ex eo utilitates. In eo hominum congressu cum
profundebantur aliter e spiritum uoces, quotidiana con-
suetudine uocabula ut obtigerant, constituerunt, de-
inde significadores sepius, in usu, ex euentu fari for-
tuito ceperunt, & ita sermones inter se procreauerunt.

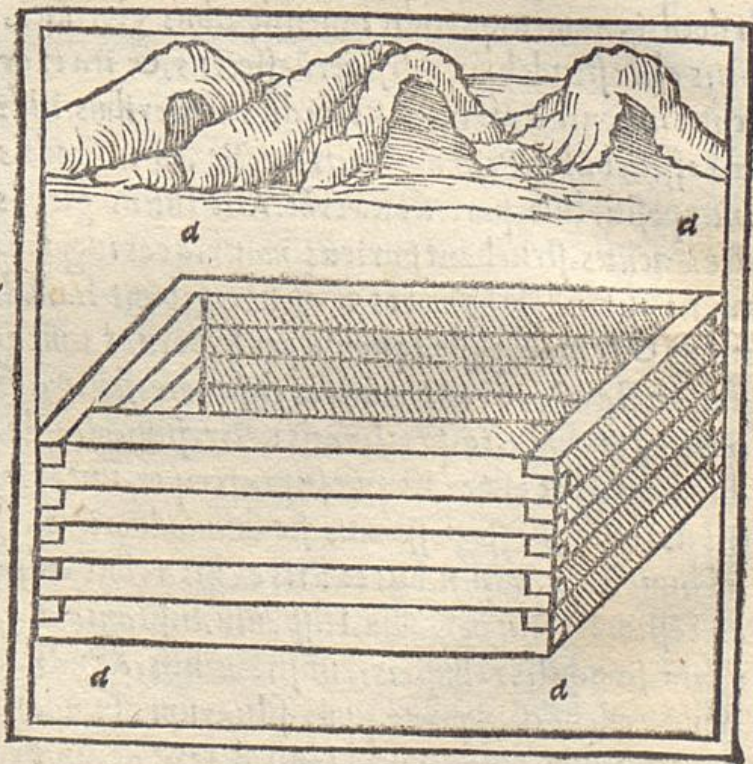

Ergo cum propter ignis inuentionem conuentus ini-
tio apud homines & conalium & conuictus esset na-
tus, & in unum locum plures conuenirent, habentes

ab natura primum præter reliqua animalia ut non
 proni sed erecti ambularent, mundiq; & astrorum ma-
 gnificentiam aspicerent, item manibus & articulis, quã
 uellent rem faciliter tractarent, ceperunt in eo cœtu
 alii de fronde facere tecta, alii speluncas fodere sub
 montibus, nonnulli hirundinũ nidos & adificationes
 earũ imitantes, de luto et uirgultis facere loca, quæ su-
 birent. Tũc obseruantes aliena tecta, & adiucentes
 suis cogitationibus res nouas, efficiebant in dies me-
 liora genera casarũ. Cũ essent aut homines imitabi-
 li dociliq; natura, quotidie inuentionibus gloriãtes,
 aliis alii ostendebant adificiorũ effectus, & ita exer-
 centes ingenia certationibus, in dies melioribus iudĩ-
 cii efficiebãtur. Primũq; furcis erectis, & uirgultis
 interpositis luto, parietes texerũt. Alii luteas glebas
 are facientes, struebant parietes. materia eos iugumẽ-
 rantes, uitandoq; hymbres & astus tangebant harũdi-
 nibus & fronde, postea quoniã per hybernas tempe-
 states tecta nõ poterant hymbres sustinere, fastigia fa-
 cientes, luto inducto, proclinatis tectis, stillicidia de-
 ducebant. Hęc aut ex iis quæ supra scripta sunt origi-
 nibus instituta esse possumus sic animaduertere, qd
 ad hunc diem, nationibus exteris ex his rebus, adifi-
 cia cõstituntur: ut in Gallia, Hispania, Lusitania, Aq-
 tania, scandulis robusteis, aut stramentis. Apud na-
 tionem colchorũ in ponto ppter siluarum abundan-
 tiam arboribus perpetuis, planis d xtra ac sinistra
 in terra positis, spacio inter eas relicto, qto arborum
 longitudines patiuntur, collocantur. In extremis parti-
 bus earum supra altera transuersa quæ circũcludit

medium spatium habitationis, tunc insuper alternis
 trabibus ex quattuor partibus angulos iugumentan
 tes, & ita parietes ex arboribus stantes ad perpen
 diculum imarū, educunt ad altitudinem turres, inter
 uallaq; quæ relinquuntur ppter crassitudinem mate
 ria schidiis et luto obstruunt. Item tecta recidentes ad
 extremos angulos transtra traiciunt. gradatim con
 trahētes. Ita ex quattuor partibus ad altitudinē edu
 cunt medio metas, quas & fronde & luto tegētes, effi
 ciunt barbarico more testudinata turrium tecta.

d. Iugu
 mentare

Phruges uero qui campestribus locis sunt habitan
 tes propter inopiam sylvarum egentes materia, eli
 gunt tumulos naturales, eosq; medios fossura exina

nientes, & itinera perfodiētes, dilatant spacia, quā
tum naturalo loci patitur. Insuper autem stipites inter
se religantes metas efficiunt, quas harundinibus &
stramentis tegentes, exaggerant supra habitatio-
nes maximos grummos e terra. Ita hyemes calidissi-
mas, & states frigidissimas efficiunt, tectorum ratioe.

Nonnulli ex ulua palustri componūt turgia tecta,
Apud ceteras quoq; gentes, & nonnulla loca, pari, si-
miliq; ratione, casarum perficiuntur constitutiones.
Non minus etiam Massilia animaduertere possu-
mus sine tegulis subacta cum paleis terra tecta, Athe-
nis areopagi antiquitatis exemplar ad hoc tempus lu-
to tectum. Item in capitolio commune facere potest & si-
gnificare mores uetustatis Romuli casa in arce sacro-
rum stramentis tecta, Ita his signis de antiquis inuē-
tionibus aedificiorum sic ea fuisse ratiocinantes pos-
sumus iudicare. Cum autem quotidie faciendo tritio-
res manus ad aedificandum perfecissent, & solertia in-
genia exercendo per consuetudinem ad artes perue-
nissent, tum etiam industria in animis eorum adie-
cta perfecit, ut qui fuerūt in his studiosiores, fabros
esse se profiterentur. Cum ergo hac ita fuerint pri-
mo cōstituta, & natura nō solum sensibus ornauiisset
gentes quemadmodum reliqua animalia. sed etiam
cogitationibus & consiliis armauisset mentes, & sub-
iecisset cetera animalia sub potestate, tunc uero & fa-
bricationibus aedificiorum gradatim progressi ad cæ-
teras artes & disciplinas, e fera a gresti q; uita ad mā-
suetam perduxerunt humanitatem. Tum autem in-
struentes animose & prospicientes maioribus cogita-

LIBER

tionibus ex uarietate artium natis, non casas sed etiã domos fundatas ex lateritiis parietibus, aut è lapide structas materiaq; & tegula tectas perficere ceperunt, deinde obseruationibus studiorum euagantibus iudiciis ex incertis ad certas symmetriarum rationes perduxerunt, postea q̄ animaduertunt profusos esse partus ab natura materia, & abundantem copiam ad edificationes ab ea comparatam tractando nutriuerunt, & auctam per artes ornauerunt uoluptatibus ad elegantiam uitæ. Igitur de his rebus quæ sunt in edificiis ad usum idoneæ, quibusq; sint qualitatibus & quas habeant uirtutes (ut potero) dicam. Sed si quis de ordine huius libri disputare uoluerit. q̄ putauerit eum primum institui oportuisse, ne putet me errauisse, sic reddam rationem. Cum corpus architecturae scriberem primo uolumine, putauit quibus eruditionibus & disciplinis esset ornata exponere, finire q; terminationibus eius species, et è quibus rebus eēt nata dicere. Itaq; quid oporteat esse in architecto ibi pronūciaui. Ergo in primo de artis officio, in hoc de naturalibus materiae rebus, quem habeant usum disputabo. Nāq; hoc liber non proficitur unde architectura nascatur, sed unde origines edificiorum sunt instituta, & quibus rationibus enutrita & progressæ sint gradatim ad hanc finitionem, Ergo ita suo ordine & loco huius erit uoluminis constitutio. Nunc reuertar ad propositum, & de copiis quæ aptæ sunt edificiorum perfectionibus quemadmodum uideantur esse ab natura rerum procreata, quibusq; mixtionibus principiorum congressus temperentur, ne ob-

scitæ

scura sed perspicua legentibus sint, ratiocinabor. Nā
q; nulla materiāū genera, neq; corpora, neq; res si
ne principiorū cœtu nasci neq; subiecta intellectui pos-
sunt, neq; aliter natura rerum præceptis physicorum
ueras patitur habere explanationes, nisi causæ, quæ
sunt in his rebus, quemadmodū, & quid ita sint sub-
tilibus rationibus habeant demonstrationes.

De principiis rerum secundum philosophorū opi-
niones. Caput. II.

THales quidem primum aquam putauit om-
nium rerum esse principium, Heraclitus
ephesius, qui propter obscuritatem scripto-
rum à grecis σκοτινός est appellatus, ignem, Demo-
critus quiq; eū secutus est, Epicurus atomos, quas no-
stri inseparabilia corpora, nonnulli indiuidua uocitau-
erunt, Pythagoreorū uero disciplina adiecit ad aquā
& ignem aera & terrenū. Ergo Democritus & si non
proprie res nominauit, sed tantum indiuidua corpo-
ra proposuit, ideo ea ipsa dixisse uidetur, q̄ ea cum
sint disiuncta, nec leguntur, nec interitionem recipi-
unt, nec sectionibus diuiduntur, sed sempiterno æuo
perpetuo in finitam retinent in se soliditatem. Ex his
ergo congruentibus cum res omnes cōire nasciq; ui-
deantur, & eæ in infinitis generibus rerum natura
essent disparatæ, putauit oportere de uarietatibus et
discriminibus usus earum quasq; haberent in ædifi-
ciis qualitates exponere, uti cum fuerint notæ, nō ha-
beant qui ædificare cogitant, errorem, sed aptas ad
usum copias ædificiis comparent.

D